RECOMANEM

Materials i recursos d'interès recomanats per l'ICIP

Informe
Prevenir el conflicte, transformar la justícia i assegurar la pau

El 2013, el Consell de Seguretat de l'ONU va encarregar al secretari general de l'organització un estudi per avaluar la implementació de la resolució 1325. Es tractava d'identificar les mancances i els reptes així com tendències emergents i prioritats per a l'acció. L'elaboració d'aquest estudi va ser confiada a Radhika Coomaraswamy, una reconeguda defensora dels drets humans srilankita que anys enrere ja va ser Relatora Especial de l'ONU sobre la Violència contra les Dones i més tard Representant Especial sobre infants i conflictes armats. També es va constituir un grup assessor amb persones expertes de diferents parts del món per donar suport a la redacció d'aquest informe.

En paral·lel es van mantenir debats i consultes regionals que han servit per dotar-lo de contingut. Un grup d'ONG especialitzades en Dones, Pau i Seguretat va contribuir a la preparació de l'informe organitzant una enquesta global entre membres de la societat civil. D'altra banda, 47 organitzacions de la societat civil, acadèmics i instituts de recerca van aportar els seus inputs a través d'una pàgina web pública. Aquests inputs es veuen reflectits al document *Through the Lens of Civil Society: Summary Report of the Public Submissions to the Global Study on Women, Peace and Security*, publicat per PeaceWomen.

El resultat del treball de Radhika Coomaraswamy, del grup assessor i de totes les persones, institucions i entitats que han participat en aquest procés d'anàlisi crítica i reflexió ha sigut l'estudi *Preventing Conflict, transforming Justice, securing the Peace*[1], un

document de 418 pàgines que es va presentar davant del Consell de Seguretat el passat 14 d'octubre. L'estudi recull bones pràctiques en la implementació de la resolució així com tots els reptes i les mancances detectades, fent ressò de les necessitats i preocupacions expressades per dones en situacions específiques de conflicte. L'anàlisi evita fer generalitzacions i es basa més aviat en experiències d'àmbit local. Tanmateix també posa de manifest les demandes comunes expressades per dones de molts països. Una de les més destacables és que totes elles fan aquesta crida al Consell de Seguretat: les Nacions Unides han de tenir un rol prominent a l'hora d'aturar el procés de militarització i el militarisme que va començar el 2001 en un cicle creixent de conflicte. Cal aturar la normalització de la violència en tots els àmbits: local, nacional i internacional.

Informe
15 anys de la Resolució 1325. Una avaluació de l'agenda sobre dones, pau i seguretat

En el marc de la jornada 'Dones, Pau i Seguretat: 15 anys de la Resolució 1325', organitzada per l'ICIP el passat 3 de novembre a Barcelona, es va presentar l'informe marc *15 anys de la resolució 1325. Una avaluació de l'agenda sobre dones, pau i seguretat*, elaborat per María Villellas, investigadora de l'Escola de Cultura de Pau de la UAB i membre de WILPF Espanya.

També en el marc de la mateixa jornada, l'ICIP ha presentat aquest recull bibliogràfic, amb les publicacions relacionades amb la temàtica de Dones, Pau i Seguretat disponibles a la Biblioteca de l'ICIP.

Llibre
***Las mujeres y las guerras*, Carol Cohn (ed)**

Com assenyala Cynthia Enloe al pròleg del llibre: l'anàlisi de gènere no és fàcil, és una habilitat que s'ha d'aprendre. L'obra editada per Carol Cohn reuneix aportacions d'autores amb experiència i coneixements derivats d'haver exercit les habilitats analítiques de gènere en contextos de gran complexitat relacionats amb situacions de conflicte bèl·lic: camps de refugiats, atenció a víctimes de la guerra, suport a grups locals de dones, treball de pressió a governs, organitzacions no governamentals o agències de l'ONU. És una obra interdisciplinària adreçada tant a desenvolupar i a

transmetre les habilitats de l'anàlisi de gènere, com a esbrinar les causes i les dinàmiques dels conflictes armats des de la mirada que aporta aquesta anàlisi.

Al primer capítol de *Las mujeres y las guerras*, escrit per l'editora, hi trobem un conjunt d'eines imprescindibles per introduir-se en el marc conceptual dels estudis i les anàlisis de gènere. Partint de la idea que el gènere és una relació de poder estructural, l'autora passa a examinar tres fenòmens clau que són aspectes constitutius del gènere com un sistema que estructura les relacions de poder jeràrquiques: les identitats, les estructures socials i els significats simbòlics de gènere.

En els capítols següents s'explora l'especificitat de les relacions de les diferents dones amb les guerres i la multiplicitat de factors que configuren aquestes relacions tenint present també l'especificitat de cada guerra. Al llarg de l'obra s'aborden els impactes que les guerres tenen sobre les dones: la disrupció de les economies formal i de subsidència, la violència sexual, les conseqüències sobre la salut, les experiències del refugi i el desplaçament intern. També s'analitzen les posicions polítiques que les dones adopten envers la guerra: l'activisme polític contra la guerra i la militarització o el suport a la mateixa. Es tracten les formes en que les dones participen a les guerres: en els exèrcits dels estats o en els grups armats d'oposició no estatals. I les maneres en què les dones treballen per construir la pau: la seva participació en els processos de pau formals i informals, en les situacions de postconflicte armat (desarmament, desmobilització i reintegrament) i també en els contextos posteriors a les guerres.

Obtenim així una visió global de la presència i el fer de les dones en tots els àmbits relacionats amb la guerra; una presència i un fer que fins avui se'ns ha escamotejat sota el discurs que s'articula al voltant de l'experiència masculina de la guerra. El fet de centrar-se en les dones obre dimensions inconegudes dels conflictes bèl·lics i possibilita una comprensió més complexa i profunda del fenomen de la guerra. Després de llegir aquest llibre es fa palès que no es poden entendre les guerres sense entendre'n la dimensió de gènere.

Llibre
***Abaixeu les armes!*, de Bertha von Suttner**

Publicada el 1889, *Abaixeu les armes!* va ser una novel·la de gran impacte a la seva època, reeditada i traduïda a diverses llengües, que es va convertir en un clàssic del moviment pacifista. La seva autora, Bertha von Suttner, novel·lista austríaca d'origen aristocràtic, va ser una fervent defensora de la causa pacifista i va ser la primera dona a rebre el Premi Nobel de la Pau, l'any 1905.

El llibre –traduït al català per l'ICIP i Angle Editorial – pren la forma d'unes falses memòries i està escrit en primera persona però, malgrat beure de l'experiència personal de la pròpia autora, no és una novel·la autobiogràfica. Abaixeu les armes! és una novel·la històrica de llenguatge cru i realista -Suttner es va documentar abastament per escriure-la i tenia una clara voluntat de reflectir la veritat de la guerra-, però és també una novel·la d'amor i d'idees i d'aprenentatge vital.

La novel·la serveix a Suttner per acostar-se a tots els públics i ser llegida per tothom. La seva intenció és molt clara a l'escriure la novel·la i no se n'amaga pas: "La guerra és la negació de la cultura". Així, el llibre és, des de la primera pàgina, un al·legat clar contra la guerra, el militarisme, el nacionalisme i l'enaltiment patriòtic, l'heroisme i la virilitat; i una defensa de l'educació i les institucions de mediació per resoldre els conflictes.

Potser no és una novel·la perfecta, però Bertha von Suttner domina el llenguatge i fa un ús molt conscient de la paraula. Un clàssic imprescindible per entendre millor la història d'Europa i per conèixer una de les pioneres de la lluita pacifista.

Documental
***Mariposas en el hierro*, de Bertha Gaztelumendi**

Les papallones que ens presenta Bertha Gaztelumendi no són fràgils ni volàtils. Són dones fortes que han sabut afrontar amb valentia situacions dures, que han sobreviscut a múltiples tipus de violència a partir de la qual han fet una reflexió profunda i ara defensen amb fermesa la necessitat de construir ponts i de treballar per la pau.

Són dones que ens parlen des de l'experiència personal i sense embuts de les violències contra les dones al País Basc: les més visibles i mediàtiques i les que passen més desapercebudes. Així, ens parlen de la violència d'ETA, la violència del GAL, la violència

policial i institucional, però també la violència masclista, o la violència econòmica que fa, per exemple, que un dia et vegis desallotjada de casa teva. Aborden també les dificultats d'altres situacions, com l'emigració i l'exili, quan són viscudes per dones.

El documental *Mariposas en el hierro* és una combinació de subtils i intel·ligents metàfores visuals i d'entrevistes intimistes molt ben plantejades, on reflexions delicades i pausades contrasten amb rerefons ardus, de foc i de ferralla.

El documental també ens porta a escenaris més alegres i dinàmics com els mercats locals, llocs d'intercanvi i de diàleg, per il·lustrar com dones d'origen i idees ben diferents s'han trobat i han unit forces per anar més enllà del dolor i advocar a favor de la reconciliació, de la justícia i dels drets humans.

Recomanem doncs *Mariposas en el hierro* per tots els camins de reflexió que ofereix sobre l'impacte de la violència en les dones i sobre el seu potencial com a constructores de pau. Però també per la mirada diferent, femenina, captivadora, que l'autora dóna del País Basc.

1. Preventing conflict, transforming justice, securing the Peace. A Global Study on the Implementation of United Nations Security Council resolution 1325.

© Generalitat de Catalunya